

Handläggare

Charlotte Scherp Nilsson
Telefon: 08-508 32 293
Ulrika Rasmussen
Telefon: 08-508 03 389

Till

Utbildningsnämnden
2019-11-14

Ytterligare en naturskola i Stockholm

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden ger utbildningsförvaltningen i uppdrag att etablera en ny naturskola.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Lee Orberson
Grundskoledirektör

Sammanfattning

I en stad med möjligheter för alla är det viktigt att det finns förutsättningar för en likvärdig undervisning i alla stadens skolor. Utbildningsförvaltningen har därför fått i uppdrag av utbildningsnämnden att utreda placering av en ny naturskola. Syftet med uppdraget är att möjliggöra för fler barn att få tillgång till naturskoleverksamhet.

I dagsläget har skolor belägna i de norra delarna av staden tillgång till Eggeby gårds naturskola på Järvafältet och skolor belägna i de centrala delarna en närhet till Naturens Hus beläget i Bergianska trädgården på Norra Djurgården. För skolor i stadens södra delar finns Fältlabbet – Stockholms mobila naturskola, som går att boka för fältundervisning i respektive skolas närmiljö.

Förvaltningen föreslår etablering av ytterligare en naturskola med tillgång till fasta lokaler på Hökarängsskolan samt en bil för att transportera material och laborationsutrustning som stöd till skolornas ordinarie fältundervisning. Verksamheten ska erbjudas samtliga kommunala skolor i staden för årskurserna 1-6.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att etablera en ny naturskola.

Bakgrund

I läroplanen är miljö och hållbar utveckling en viktig del av de grundläggande värden som ska förmedlas inom skolan.

Staden har som mål att alla elever ska ha tagit del av en naturskolas verksamhet innan de börjar årskurs 7. Som stöd till stadens skolor i detta arbete finns i dagsläget tre olika naturskolor där man bedriver undervisning i utomhusmiljö med stark koppling till läroplanens mål.

I de norra delarna av staden finns Eggeby gårds naturskola, på Järvafältet. Den ligger i naturskönt område på Järvafältet mellan Tensta och Kista. Naturskolan i Eggeby gård erbjuder ett antal lektionsteman kopplade till läroplanen Lgr 11 – Hållbar utveckling, naturstudier, historia, matematik, friluftsliv och samarbetsövningar.

För skolor belägna i de centrala delarna av staden finns Naturens Hus, som organisatoriskt är knutet till Vetenskapens hus. Naturens Hus, beläget i Bergianska trädgården på Norra Djurgården, erbjuder skolprogram för förskola, grund- och gymnasieskolor i biologi, geologi och miljö. Det sker utomhus, i Bergianska trädgårdens växthus samt i Naturens Hus egna lokaler.

För skolor i stadens södra delar finns Fältlabbet – Stockholms mobila naturskola, som träffar skolklasser och bedriver fältundervisning i skolornas närmiljö.

Dessa tre naturskolor är fullbokade under terminerna. En inventering visar dock att 72 av stadens 149 kommunala skolor inte har använt sig av någon naturskola som en resurs i sin undervisning under läsåret 2018-2019. Under 2018 har en gemensam styrgrupp för stadens naturskolor skapats för att hitta samarbetsformer och för att ytterligare öka kvaliteten på naturskolornas verksamhet.

Ärendet

I Stockholm är det aldrig mer än trettio minuter till naturen. Naturområden finns runt knuten i staden och här ryms en biologisk mångfald med exempelvis våtmarker för groddjur, fjärilsfyllda ängsmarker, sjöar och rika svampskogar. Att från tidig ålder lära sig om sin närmiljö lägger en viktig grund för lärandet om hållbar utveckling. Stadens grundskolor ska säkerställa att varje elev någon gång under årskurserna 1-6 har fått ta del av någon av naturskolornas verksamhet.

Stadsdel	Antal elever	Antal skolor som använder naturskola	Tot. antal kom. grundskolor i stadsdelen	Andel nyttjande (%)
Spånga/Tensta	3930	7	8	88
Farsta	4404	7	9	78
Rinkeby/Kista	3483	6	9	67
Enskede/Årsta/Vantör	7708	7	13	54
Bromma	8540	6	14	43
Södermalm	9806	6	15	40
Hägersten/Liljeholmen	6397	5	13	38
Norrmalm	5204	3	9	33
Älvsjö	3992	2	6	33
Kungsholmen	3029	2	6	33
Hässelby/Vällingby	7458	4	14	29
Skarpnäck	4515	2	7	29
Skärholmen	2750	2	7	29
Östermalm	3011	1	5	20

Antalet elever som inte får något naturskolebesök under sin skolgång är relativt jämnt fördelat över staden om man ser till norr, centralt och söderort. I sammanställningen över skolornas nyttjande av stadens naturskolor ser vi tydligt att stadsdelarna med lägst nyttjandegrad ligger spridda geografiskt över hela staden. Att hitta en fysisk plats för ytterligare en enbart fast naturskola skulle därför innebära en utmaning i och med att närheten till naturskoleverksamheten är en avgörande faktor för deltagandenivån.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samarbete med avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa.

Förvaltningens synpunkter

Utbildningsförvaltningen föreslår en utökning av den modell som idag redan finns i staden, Fältlabbet – Stockholms mobila naturskola. Verksamheten har i dagsläget tillgång till fasta lokaler i Liljeholmen och vid en utökning planeras även för tillgång till fasta lokaler i Hökarängsskolan för inomhuslaborationer och kompetensutveckling av lärare.

Fältlabbet möter upp skolklasser, med en eldriven minibuss lastad med labbmaterial, för undervisning ute i skolans närmiljö. Där bedrivs undervisningen med möjlighet att ta prover och undersöka växter och djur på närmare håll. Verksamheten ser till att eleverna får en ökad kunskap om naturen i sin och skolans närområde. Den mobila naturskolans grundtanke är att naturen inte är en plats långt borta, utan att naturen ständigt finns närvarande runt omkring oss.

Deltagande klasser behöver inte ha med sig materiel utan får låna håvar, mikroskop, vantar, stövlar och annat som behövs i fältundervisningen.

Eftersom Fältlabbet möter upp skolklasserna i deras närområde sparas restid för lärare och elever och det behövs ingen matsäck, utan klasserna kan lätt ta sig tillbaka till sin skola för lunch. Allt för att gynna elevernas kunskapsutveckling och för att underlätta och effektivisera arbetet för stadens lärare. De lärare som bokar in ett besök får även stöd med förberedelsematerial och tips på pedagogisk uppföljning med eleverna. Skolans kostnad för ett besök är i nuläget 500 kr per inbokad klass och från och med 2020 är kostnaden 600 kr/besök. Utöver fältlaborationer för skolklasser erbjuds även kostnadsfria inspirationskvällar för pedagoger.

Den nuvarande mobila verksamheten består av en eldriven minibuss och en heltidstjänst. Det innebär att verksamheten har kapacitet att nå många klasser till en låg kostnad. Med nuvarande bemanning är verksamheten fullbokad under terminerna.

Utifrån ovanstående föreslår förvaltningen att ytterligare en naturskola med en heltidsanställd etableras. Naturskolan kommer att ha tillgång till fasta lokaler på Hökarängsskolan, utöver de fasta lokaler som verksamheten har tillgång till i dagsläget. Detta skulle resultera i att verksamheten som helhet omfattar två minibussar och två heltidsanställda, samt tillgång till lokaler för inomhuslaborationer och kompetensutveckling av lärare. Den nya minibussen ska erbjudas elever i årskurserna 1-6 i stadens samtliga kommunala grundskolor.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter

Ärendet bedöms vara positivt ur ett barnrättsperspektiv då verksamheten syftar till att förbättra villkoren för barn och unga i hela staden.

Ekonomi

Den beräknade totalkostnaden för förslaget är cirka 900 000 kr per år inklusive personalkostnader.

Förvaltningens förslag

Utbildningsnämnden ger utbildningsförvaltningen i uppdrag att etablera en ny naturskola.